

Bijlage – Toelichting op uitvoering Groeiagenda

Inleiding

De Drechtsteden zijn volop in beweging! U heeft lokaal uw coalitieakkoord of raadsprogramma gepresenteerd en uw colleges zijn bezig met de vertaling daarvan in uitvoeringsprogramma's. U heeft veel ambitie om uw gemeenten, en daarmee als vanzelf ook de regio als geheel, mooier, sterker en aantrekkelijker te maken. En meer dan voorheen staan uw plannen in het teken van doen! Geen visies maar uitvoering, geen dikke plannen maar de mouwen opstropen. En dat is ook precies wat het Drechtstedenbestuur met de Groeiagenda wil stimuleren. De gemeenten én partners ontwikkelen en bouwen, de regio stimuleert, coördineert, verbindt en ondersteunt waar nodig.

Om die regionale rol vorm te geven heeft uw Drechttraad in februari besloten structureel extra middelen beschikbaar te stellen om de beweging van de Groeiagenda met kracht door te zetten. Ook tijdens de Algemene Beschouwingen op 5 juli jl. sprak u collectief uw steun uit op die ambitieuze inhoudelijke beweging. Vanuit een positieve benadering vroeg u tegelijkertijd wel aandacht voor goede informatievoorziening aan uw Drechttraad over de aard en voortgang van de regionale inzet en de besteding van de middelen. Met deze notitie wil het Drechtstedenbestuur u meenemen in de aanpak en voortgang. Zoals toegezegd op 5 juli zal dit ook worden betrokken bij de toelichting op de inzet op de Groeiagenda als onderdeel van de Geactualiseerde Programmabegroting 2019.

Doel van de Groeiagenda

De Groeiagenda verwoordt de ambities voor dit gebied. De agenda is opgebouwd langs drie regionale opgaven: goed wonen, goede bereikbaarheid en goed werken, met de energietransitie als verbindende opgave. Daarnaast en vooral ook beoogt de agenda lokale gebiedsontwikkelingen te stimuleren. Op dit moment richt zich dat op de projecten Spoorzone van Zwijndrecht en Dordrecht, Leerpark en Westelijke Dordtse Oevers in Dordrecht en Transformatie oevers, op diverse locaties. En hopelijk komen daar op korte termijn vele lokale ontwikkelingen bij.

De ambities zijn samengevat 25.000 extra woningen, 30.000 extra banen en een betere bereikbaarheid, maar de agenda draait bovenal om het toevoegen van kwaliteit en op het in beweging krijgen van uitvoerende partijen. Kwantitatieve doelen zijn een afgeleide van de kwalitatieve ambities.

De aanpak

De Groeiagenda is niet 'van de regio' maar vóór de regio, voor de 7 gemeenten, de inwoners en de ondernemers. De ambitie om dit gebied te versterken is van iedereen. Het Drechtstedenbestuur richt zich daarbij specifiek op ondersteuning en coördinatie en is uiteraard niet de partij die de plannen (bouwen van woningen, aanleggen van wegen, onderhoud van openbare ruimte etc.) daadwerkelijk tot uitvoering brengt. Die uitvoering ligt nadrukkelijk bij anderen: gemeenten, ontwikkelaars, Rijkswaterstaat etc. . Bij de aanpak van de Groeiagenda onderscheiden we dan ook twee aandachtsgebieden:

- de regionale opgavelijnen (werken, bereikbaarheid, wonen en energietransitie)
- de lokale of bovenlokale gebiedsontwikkelingen

De inzet van het Drechtstedenbestuur en de regionale organisatie richt zich primair op het linkerdeel: in nauw overleg met partners als de provincie en Rijkswaterstaat en in samenwerking met de gemeenten stimuleren we de beweging om van mooie visies naar echte uitvoering te raken. Met onze inzet op onder andere programmering, afstemming, kennisdeling, lobby, communicatie, samenwerking trachten we de randvoorwaarden zo goed mogelijk in te vullen, waarna de uitvoeringspartijen de ambities kunnen vertalen naar daadwerkelijke gebiedsontwikkelingen, het rechterdeel van het plaatje. In dat rechterdeel ondersteunt de regio uiteraard nog steeds, maar treedt niet in opgaven van de uitvoerende partijen.

Onze inzet op de regionale opgavelijnen

Zoals hierboven gesteld: de regio richt zich op het invullen van de randvoorwaarden voor uitvoering, via de opgavelijnen Werken, Bereikbaarheid, Wonen en Energietransitie. Dat doen we via de hieronder beschreven inzet.

Werken

Een grote (kwantitatieve) ambitie: 30.000 nieuwe arbeidsplaatsen met daarbij een aanbod aan werknemers passend bij de vraag van ons bedrijfsleven. Met leidende thema's als kwaliteit, innovatie en transformatie. De Drechtsteden zijn topregio voor innovatie in de maakindustrie en de logistieke sector. We hebben hier toonaangevende internationale bedrijven maar ook een krachtig en breed midden- en kleinbedrijf. De transitie van de (maritieme) maakindustrie naar kennisgedreven industrie is in volle gang. Dat willen en moeten we als overheden actief ondersteunen, om zo de sector internationaal concurrerend te houden en in te zetten op behoud en groei van werkgelegenheid.

Om die transformatie te versnellen zetten we in op het stimuleren en ondersteunen van innovaties en samenwerking tussen de diverse marktsectoren, onderwijs en zorg. Dat doen we onder meer door sterk in te zetten op innovatiefinanciering: het is belangrijk om bedrijven via fondsen te ondersteunen bij innovatie-ontwikkeling om uiteindelijk ook economische groei voor de regio te behouden.

We willen én moeten profiteren van aantrekkelijke economie en vaart maken met uitgifte van uitgeefbare locaties en het met goede vestigingsvoorwaarden faciliteren van groei van bedrijven in de regio.

Ook promotie en acquisitie is voor het DSB een opgave waarop wordt ingezet: concurrerender worden om meer bedrijven naar de regio te trekken. Dit vereist een optimaal samenspel tussen gemeentelijk accountmanagement, DEAL!, ROM-D, InnovationQuarter, Rotterdam en partijen met positie in de regio, zoals het Havenbedrijf Rotterdam.

Het draait niet alleen om het binnenhalen en versterken van bedrijven. Het gaat ook om het beter equiperen van (potentiële) werknemers. We richten ons daarom ook op het verkleinen van de mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Onder meer door het versterking van hoger onderwijs: de regio werkt actief en intensief samen met partners om meer hoger opgeleiden aan de regio te binden en voor de regio te behouden.

In een sterke samenwerking met de werkgevers in de sectoren, het UWV, de SDD, het Leer Werk Loket en Da Vinci College werken we aan het verzilveren van het MBO-kapitaal door het om- en bijscholen van werkenden, uitkeringsgerechtigden en zij-instromers.

Waar we op dit moment onder andere aan werken

- We zijn bezig met het opzetten van een regionaal herkenbaar 'loket' (fysiek en virtueel) voor hulp aan startende en doorgroeiende bedrijven in de regio bij innovatiefinanciering en business development. Deze functie is uiteraard gekoppeld aan de Campusontwikkeling Leerpark. Dit doen we onder andere in overleg met de provincie, Campussen en Fieldlabs, onderwijsinstellingen, het MKB en de grote bedrijven uit de regio via de Economic Development Board Drechtsteden.
- De regionale promotie/acquisitiestructuur 'Rotterdam, Maritime Capital of Europe' wordt verder ontwikkeld in samenwerking met onder meer Deal!, gemeente Rotterdam, Rotterdam partners en het Havenbedrijf Rotterdam.
- Ook voor andere ambities van de Groeiagenda ontwikkelen wij een heldere basis voor marktgerichte communicatie. Dat gebeurt in een samenwerking met deal! en Dordrecht Marketing, met ondersteuning vanuit de Erasmus Universiteit Rotterdam.
- Wat betreft het onderdeel arbeidsmarkt halen we bij werkgevers de vraag aan HBO-opleidingen op (zorg, ICT en techniek) en matchen dit met het aanbod aan hoger onderwijs. We verkennen daarnaast de mogelijkheid hier een 'AD center' op te richten: Associate Degree is een hbo-grad in kader van het bachelor-masterstelsel voor tweejarige opleidingen, vooral bedoeld voor mbo'ers die na hun opleiding nog door willen studeren, maar die niet direct willen beginnen aan een 4-jarige hbo-bacheloropleiding.

Bereikbaarheid

De bereikbaarheid van onze regio moet écht verbeteren. Dat is noodzakelijk om op wonen en economie vooruit te kunnen. Ingrijpende maatregelen zijn nodig, niet alleen om de Drechtsteden intern bereikbaar te houden maar ook op de A15 en de A16.

We hebben de focus op het wegverkeer, op openbaar vervoer, op vervoer over water én op slimme mobiliteit. Tegelijkertijd kan via verbetering van bereikbaarheid ook een bijdrage worden geleverd aan verbetering van ons leefmilieu.

De inzet op deze opgavelijn richt zich op drie sporen: versterken van het OV, verbetering van de Drechttring (N3, A15 en A16) en Slimme Mobiliteit. De komende periode staat concreet op de agenda de aanpak van de N3, de N3-A16, de N3-A15, en de A15. We werken er samen met Rijkswaterstaat,

provincie én ondernemers hard aan om de Drechtsteden voor en tijdens de werkzaamheden bereikbaar te houden.

Waar we op dit moment onder andere aan werken

- Wat betreft het openbaar vervoer zetten we in op onze Spooragenda: het organiseren van meer en snellere verbindingen via het spoor en het aanleggen van extra haltes, inclusief de organisatie van de zogeheten 'first & last mile'. In dit licht werken we ideeën uit voor lightrail-haltes (bv. bij het Leerpark) en voor de doorontwikkeling van de MerwedeLingelijn, gericht op frequentere verbindingen met gelijke reistijd en meer haltes. Ook een doorontwikkeling van het waterbussysteem wordt in dit licht gezien.
- Er is een Samenwerkingsagenda bereikbaarheid met de Provincie en Rijkswaterstaat opgesteld. Dit vormt een basis voor samenwerking tussen drie overheidslagen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan goede en veelvuldige afstemming over de grootschalige onderhoudsprojecten van RWS in ons gebied die tot veel overlast leiden de komende jaren, maar ook kansen bieden om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren.
- Samen met de provincie is er hard gewerkt aan een nieuwe OV concessie, met de gunning dit jaar door de provincie. Deze concessie start per 1 januari en leidt tot een structurele kwaliteitsverbetering van het OV in onze regio.
- We zien graag dat de Drechtsteden een voorloper worden in Slimme Mobiliteit. Ons gebied met al zijn doorkruisingen en problemen transformeren in voorloper in transitie en innovatie: toepassing van SMART-innovaties bereikbaarheid, bv op A15, door mobiliteitsmanagement, gedragsbeïnvloeding, mobiliteitshubs, peplemovers. In juni bracht de DG van Rijkswaterstaat een bezoek aan onze regio. Met haar hebben we gesproken over de grote bereikbaarheidsvraagstukken van deze regio en afgesproken dat we samen kijken naar concrete en duurzame 'smart mobility' inzet in de Drechtsteden. Na de zomer werken we dit verder uit.
- In het kader van het Metropolitaan OV (OV gezien in het groter perspectief van de regio Den Haag-Rotterdam-Drechtsteden) werken we - gemeente Dordrecht, de Drechtsteden en de provincie Zuid-Holland - op dit moment een initiatief uit om als pilot voor een Light Train, een nieuwe spoorhalte Leerpark/Gezondheidspark Dordrecht aan te leggen. Een halte die op korte termijn wordt gerealiseerd en die, vooruit lopend op de Light Train ontwikkeling, wordt opgenomen in de NS-dienstregeling.

Wonen

De ambitie is door te groeien naar een regio met 300.000+ inwoners waarmee er een sterkere basis ontstaat voor voorzieningen en een grotere arbeidsmarkt en het voor bedrijven aantrekkelijker wordt zich hier te vestigen. Goede en voldoende woningen vormen de hefboom om dit voor elkaar te krijgen. De aanpak richt zich met name op het benutten van de enorme potentie die dit gebied heeft voor wonen aan het water en op het benutten van binnenstedelijke locaties. Om daarmee een evenwichtiger verdeling van woonsegmenten te realiseren waarmee kan worden voorzien in de eigen autonome behoefte én in een extra groeiopgave voor de regio als geheel. Daarbij is de inzet gericht op het vasthouden en binnenhalen van de doelgroep jongeren en gezinnen met een hoger inkomen en wordt tegelijkertijd bewaakt dat er voldoende sociale voorraad blijft.

De regionale aanpak is gericht op het in beeld brengen van de potenties van dit gebied om nieuwe, aantrekkelijke woonmilieus te creëren en op het maken van goede afspraken tussen de 7 gemeenten om t/m 2030 ruim 9.500 extra huishoudens te huisvesten. De regionale organisatie ondersteunt de

zoektocht naar passende locaties door gemeenten, om daarmee de plancapaciteit te verhogen. Onze inzet is er ook op gericht, met die ambitieuze ambities én plannen, partners en ontwikkelaars de potenties van dit gebied beter te laten zien en hen te verleiden in deze regio te investeren.

De ambitie van 25.000 nieuwe woningen is groot. Een bewuste en onderbouwde ambitie waarmee we de urgentie voor de opgave hebben willen duiden maar tegelijkertijd is het doel vooral om de beweging in gang te zetten. Juist door de potentie van locaties te laten zien. Denk bijvoorbeeld aan de plannen voor Spoorzone in Dordrecht en Zwijndrecht en voor Mercon-Kloos in Alblasterdam waar de gemeenten aantonen dat met creativiteit en daadkracht veel mogelijk is, in aantal én in kwaliteitstoevoeging.

Waar we op dit moment onder andere aan werken

- We stemmen de woningbouwprogrammering af en verantwoorden ons hierover samen naar de provincie.
- We maken afspraken over de ontwikkeling van de sociale woningbouw met woningcorporaties en huurdersvertegenwoordigers.
- We faciliteren gemeenten bij hun inventarisaties en verkenningen. De nadruk daarbij ligt op het benutten van de oeverlocaties en de transformaties die daarvoor nodig zullen zijn. Waar mogelijk verbinden en faciliteren we private en publieke ontwikkelingen. Ook voor de provincie is dit dé manier om de woningopgave in beweging te krijgen.
- We richten hiervoor een 'taskforce' van gemeenten in, die de verbinding legt en de vertegenwoordiging voert.
- Onze aanvraag bij het Rijk voor een bijdrage uit de 'Regionale Knelpuntenpot', de zogenaamde Regiodeals, focust zich ook op de (oever-)transformaties. Daarover leest u verderop in deze notitie meer.

Energietransitie

In zijn aanpak beschouwt het Drechtstedenbestuur de Energietransitie als een aparte opgavelijn. Vanuit de Energiestrategie wordt gewerkt aan het gefaseerd losgaan van aardgas én van benzine, diesel en andere fossiele energie. Daarnaast wordt sterk ingezet op energiebesparing en het invullen van de resterende energievraag met duurzame bronnen. Dit alles met de hoogst mogelijke maatschappelijke opbrengst.

De Drechtsteden, en vele stakeholders met ons- samen in een Programmaraad, willen bovendien koploper zijn als speerpuntregio voor energietransitie. We willen daarmee ook de arbeidsmarkt, bereikbaarheid en leefbaarheid versterken. Want hoewel de energietransitie vraagt om gigantische investeringen, zorgt deze ook voor meer werkgelegenheid en kansen om de aantrekkelijkheid en sociaal economische positie van de Drechtsteden te versterken.

Waar we op dit moment onder andere aan werken

- Faciliteren van uitvoering van het Energieakkoord Drechtsteden met organisatorische en inhoudelijke ondersteuning. We zetten daarbij fors in op een gezamenlijke communicatiestrategie om alle inwoners en bedrijven te betrekken en in beweging te brengen. Ook besteden we onze tijd aan het bestendigen en versterken van lobby om meer middelen vanuit Rijks- en Europese budgetten deze kant op te brengen. En verkennen we de mogelijkheden om door middel van fondsen de transitie bij bedrijven en inwoners financieel te ondersteunen.
- In samenwerking met de opgavelijnen Werken (arbeidsmarkt) verkennen we hoe we met passende opleidings- en trainingsprogramma's bij onze onderwijsinstellingen beter kunnen aansluiten op de behoefte van het bedrijfsleven om de energietransitie in en voort te zetten. Het nu al aanwezige personeelstekort in technische sectoren kan een struikelblok worden om de energietransitie in volle vaart door te zetten.
- Verder ondersteunen we gemeenten in hun programma's, onder andere bij de wijkaanpak voor het gas-loos maken van gebouwen, bij de introductie van het energieloket en bij de procesaanpak voor warmtetransitieplannen.

Vier opgavelijnen voor breed resultaat

Het ultieme doel staat mooi omschreven in de Groeiagenda: 300.000 inwoners die met veel plezier wonen, werken en verblijven in een maritieme topregio. De inzet zoals hiervoor toegelicht lijkt zich daarmee op het eerste gezicht vooral te focussen op het ruimtelijke domein. Maar in diezelfde Groeiagenda stellen we ook dat we werken aan een regio waar oog is voor elkaar. Waar we (extra) zorg hebben voor mensen die dit nodig hebben en waar iedere inwoner naar vermogen meedoet in de samenleving. Wij zijn er van overtuigd dat we met inzet op beschikbare en goede woningen, op voldoende werkgelegenheid en op goede opleidingen bij kunnen dragen aan het welzijn en de welvaart van onze inwoners.

We hebben met de Groeiagenda een focus op het ruimtelijke-economische domein maar blijven daarbij wel in verbinding met het sociale domein. Reden om geen opgavelijn Sociaal in de Groeiagenda op te nemen is dat de taken, rollen en uitvoering van het sociale domein al goed waren en zijn belegd. Daarnaast en bovenal is de Groeiagenda mede bedoeld als bod aan de provincie met het verzoek om samenwerking en ondersteuning, gekoppeld aan het Bestuursakkoord dat wij in 2016 met de provincie sloten. Dat Bestuursakkoord is, uiteraard in lijn met de taken en bevoegdheden van de provincie, gericht op het ruimtelijke en economische domein. De Groeiagenda sluit daar naadloos op aan.

Inzet op duurzame en effectieve samenwerking met de Provincie en Rijk

Zoals in voorgaande alinea gesteld: de provincie is onze belangrijkste samenwerkingspartner om de ambities tot uitvoering te brengen. We werken op dit moment – bestuurlijk en ambtelijk - nauw samen om de ambities uit het bestuursakkoord en de Groeiagenda Drechtsteden verder te concretiseren. De provincie heeft gesteld procesondersteuning, expertise en inzet nog nadrukkelijker te verbinden aan de ambities van de Groeiagenda. Uitwerking van de ambities uit het bestuursakkoord en de Groeiagenda zal wat de provincie betreft eind 2018 op hoofdlijnen duidelijk moeten maken welke *lokale* investeringsopgave de realisatie van ambities vergt en welke inspanningen daarvoor van partijen gevraagd worden. Kortom: met concrete plannen is er bereidheid te ondersteunen.

De provincie heeft die toezegging ook geëffectueerd. Daar waar ambities op onderdelen al worden gerealiseerd, heeft men extra inzet en expertise toegezegd aan de ontwikkelende gemeenten en middelen gereserveerd. Dat geldt voor de Campusontwikkeling Leerpark (Maakfabriek) en Spoorzone Dordrecht-Zwijndrecht waar respectievelijk een bijdrage van € 3 miljoen en een bijdrage van € 500.000 aan versnellingsgeld beschikbaar is gesteld. Wat betreft het project Transformatie Oevers wordt samengewerkt aan een ruimtelijke verkenning en daarvoor heeft de provincie ambtelijke provinciale capaciteit beschikbaar gesteld.

De Provincie ondersteunt ook onze aanvraag voor een beroep op een bijdrage uit de aanpak van het kabinet voor regionale knelpunten, de zogenaamde Regiodeals. De komende jaren gaat stelt het kabinet daarvoor een bedrag van in totaal 950 miljoen euro beschikbaar. De regio Drechtsteden werkt aan een triple helixpropositie die de knelpunten van de regio en de aanpak uit de Groeiagenda bij het Rijk onder de aandacht brengt. Onze vraag richt zich op een financiële bijdrage voor de doorontwikkeling van de oevers. De insteek van de regio Drechtsteden is om een regiodeal met het Rijk ter versterking van slagkracht op de (lokale) uitvoeringsprojecten in te zetten. De opgave 'Transformaties oevers' zal in verband hiermee met spoed worden geconcretiseerd zodat we de concrete ambities en benodigd instrumentarium kunnen formuleren. Dit vraagt sterke regionale coördinatie maar bovenal lokale urgentie.

Dat inzet op verbinding per provincie en rijk resultaat heeft, blijkt uit het recente besluit van de minister van Infrastructuur en Waterstaat een forse financiële bijdrage te leveren om files op het A15-traject Papendrecht en Gorinchem tegen te gaan. Na 4 jaar lobby een prachtig resultaat voor ons gebied.

De Groeiagenda in uw Drechttraad

U heeft tijdens de Algemene Beschouwingen het DSB verzocht de Groeiagenda ter vaststelling aan te bieden, om daarmee uw kaderstellende rol beter te kunnen invullen. En om daarmee grip te houden op de koers en uitvoering door het DSB. Ook heeft u in een eerdere vergadering uitgesproken graag eens per kwartaal te worden bijgepraat over voortgang.

Het Drechtstedenbestuur wil u graag meegeven dat – naast uw kaderstellende rol- uw rol als Drechttraad op de Groeiagenda op dit moment vooral ligt in het verbinden van de gezamenlijke ambities van de Groeiagenda met de lokale ambities van uw coalitie- en raadsprogramma's. En, nog belangrijker, in het omzetten van die ambities naar lokale uitvoering. U kunt een zeer waardevolle, verbindende rol naar de eigen lokale raden vervullen en sturen op lokale programmering, planontwikkeling en uitvoering. Ook kunt u elkaar in de Drechttraad vanuit die eigen lokale ambities en plannen inspireren, helpen en wellicht zelfs uitdagen tot uitvoering te komen. Omdat in de vorige periode een groot accent heeft gelegen op het vaststellen van regionale kaders en visies (denk aan de Woonvisie, de Energiestrategie, de Spooragenda, de Bedrijventerreinenstrategie, de Kantorenstrategie) kunt u uw focus meer dan voorheen ook daadwerkelijk bij die afstemmings- en ambassadeursrol voor die uitvoering leggen. Daarbij is het belangrijk te handelen vanuit het besef dat het regionale bestuur en de Drechttraad niet gaan over de lokale uitvoering, maar vanuit die regionale ambitie vooral kunnen en moeten verbinden, aanspreken, stimuleren en enthousiasmeren.

We delen de ambitie om dit gebied te versterken. De Groeiagenda is bedoeld om de beweging te versnellen en versterken. Het regionale bestuur en de regionale organisatie ondersteunen, stimuleren, verbinden en coördineren. Maar het allerbelangrijkste: de Groeiagenda krijgt pas écht vorm door (daad-)krachtige lokale uitvoering.